

Společnost
pro vědy a umění

Spoločnosť
pre vedy a umenia

Zprávy SVU

Ročník 14. číslo 3
březen 1972

Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America, Inc. 381 Park Ave. South, New York, N. Y. 10016

Redakční rada: Vratislav Bušek; V. E. Andic, Hanuš Lexa, Jiří Skvor, Rudolf Sturm

BISMARCK A ČECHY

Otakar Odložilík

Bismarckův výrok o tom, že kdo je pánem Čech, je pánem Evropy, patří mezi okřídlená slova. Kdosi jej vytrhl ze souvislosti a uvedl do oběhu, aniž připojil příslušný odkaz. Výrok koluje, mění se podle potřeby, ale přesné znění, jak vyšlo z Bismarckových úst nebo z jeho pera, není známé. Běžné příručky okřídlených slov Bismarckova výroku neuvádějí. Z toho mohla vzniknout domněnka, že Bismarck nic takového neřekl nebo nenapsal, že si všecko vymysleli Češi, aby si přidali na důležitosti.

Zjišťovat okřídlená slova je někdy zrovna tak nadějně jako hledat jehlu ve stohu sena. Než za pokus to stojí. Povím hned, že jsem nenašel původní znění, nýbrž zřetelné náznaky, podle kterých bude možno hledat dále.

Čeští historikové a novináři nenapsali o Bismarckovi mnoho. Pozor si zaslouží studie Bismarck, kterou po kancléřově ústupu ze slávy r. 1890, napsal mladočeský novinář Gustav Eim. V souboru politických úvah Gustava Eima, vydaném Josefem Penížkem, byla přetištěna na straně 207 až 271. Duchaplný publicista, písící ještě za Bismarckova života, uvedl mnoho jeho

výroků, nikoli však ten, který hledáme. Co z toho vyplývá? Vymyslel si někdo často citovaná slova až po Bismarckově resignaci? Nebo udělal Bismarck výrok o klíčovém postavení Čech v dopise nebo spisku, který nepřišel na veřejnost nebo rychle zapadl? Kloním se k tomuto druhému mínění.

Vzpomněl jsem si, že se Bismarcka několikrát dovolával R. W. Seton-Watson, staršímu pokolení známý i pod pseudonymem Scotus Viator. V knize A History of the Czechs and Slovaks, vydané roku 1943 v Londýně, jsou dva odkazy. Na str. 20 čteme poukaz na přirozenou podobu Čech "which justifies Bismarck's reference to Bohemia as a fortress set by God himself in the heart of the Continent" . . . Druhé místo na str. 117 zní takto: "These years provide eloquent testimony to Bismarck's famous definition of Bohemia as a fortress whose possession meant the mastery of Central Europe." Daleko jsme se nedostali. Je však jasné, že Seton-Watson Bismarckův výrok znal, ať z prvotního kontextu nebo až z druhé ruky.

Vzpomněl jsem si však i na něco nadějnějšího. Jednou jsem se Seton-

Watsonem mluvil, nejspíše roku 1945, ještě v Londýně. Chystal se tamodtud do Oxfordu na stolicí, nadanou československou vládou v zahraničí. Přál si skončit akademickou dráhu v místě svých studií a roku 1946 tam skutečně zahájil práci. Vstupní přednáška měla titul "Czechoslovakia in its European Setting" a vyšla i tiskem téhož roku. Je v ní toto místo, str. 7: "I like to quote Bismarck's phrase: "Bohemia is a natural fortress erected in the center of our Continent . . . Having quoted the first half of the phrase, I like to add the second and less known half: "Bohemia in the hands of Russia would be our (i. e. Germany's) enslavement, Bohemia in Germany's hands would be war without mercy or truce with the Empire of the Tsars." Ale v slavnostní přednášce zase není odkazu na místo, odkud výrok pochází.

Bismarck zřejmě věděl, co říká, když varoval před pokusem horkých hlav vtělit Čechy do Říše!

Stálo by věru za to hledat dál a zjistit, kdy a jak to Bismarck řekl nebo napsal.

I slepé kuře někdy zrnko najde - praví staré úsloví.

OLGA HURBANOVÁ

Im Memoriam

Olga Hurbanová, vdova po vel'vyslancovi Vladimírovi S. Hurbanovi, zomrla 25ho februára 1972 po veľmi dlhej, trapnej memoci.

Najstaršia dcéra evanjelického farára, Ladislava a pani Boženy Boor, narodila sa v Chicagu. Po boku svojho manžela získala mnoho významných priateľov pre Československú republiku, najprv vo Washingtone kde plu-

kovník Hurban, po účasti v ruských legiach, bol vojenský attaché. Starál sa hlavne o navráť československých legionárov zo Sibírie.

Po krátkom pobyte v Prahe bol poslaný ako chargé d'affaires do Egypta. Počas pôsobenia v Kahyre, tiež zariadoval cestu prezidenta T. G. Masaryka po Blízkom východe. Pani Olga v Egypte a potom vo Švédsku a Severských štátoch patrila medzi najobľúbenejšie hostiteľky v diplomatickom sbore.

Zo Stockholmu bol vyslanec Hurban preložený do Washingtonu kde mu pani Olga bola najsilnejšou oporou v kritickej dobe Mníchova a druhej svetovej vojny. Vtedy organizovala československé pomocné akcie vo Washingtone pre uprchlíkov z územia zabraných Nemcami, pre československých vojákov a ich rodiny v zahraničí a po vojne v Československu.

V roku 1946 sa Hurbanovci vrátili do Prahy, kde pani Olga doopatrovala svojho nemocného manžela. Po jeho smrti sa vrátila do Spojených štátov do domu milej matky a sestier, Viery a Eleny, kde našla lásku, útočisko, pomoc a opateru. Schádzavaly sa často s bratmi Ladislavom, Ivanom a nebohým Vladom s rodinami.

Jej láska k manželovi a oddanosť k jednotnej, slobodnej československej republike, uzke priateľstvo k celej Masarykovej rodine a prezidentovi a pani Benešovej sa prejavovala až do jej úmrtia. Účastnila sa všetkých príležitostných podníkov a slavností a pracovala v československých organizáciach. Bola zakladajúcou členkou a miestopredsedkynou Nár. rady žien slobodného Československa, tiež Rady Evropských žien v exilu, vo Výkonnom výbore Am. Fund for Czecho-

Zprávy SVU (CSASA News - Date of issue: March, 1972. Issued monthly except during July and August — Volume 14, Number 3 — Publisher: Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America, Inc. — Known office of publication: Room 1121, 381 Park Avenue South, New York, N. Y. 10016 — Tel.: (212) 686-4220 — Annual subscription price: non-members CSASA: \$3.00; members CSASA: \$1.50 paid as part of dues — 2nd class postage paid at New York N. Y.

slovak Refugees a členkou Spoločnosti pre vedy a umenie.

S vd'áčnosťou a láskou budeme spomínať Olgu Hurbanovú a jej úprimnosť a vládňosť. bp

MÍSTNÍ SKUPINY SVU

Nová místní skupina SVU byla dne 28. listopadu 1971 založena v Batavě v provincii Ontario v Kanadě. Předsedou byl zvolen řed. Antonín Cěkota, tajemníkem Ing. Lad. Šufler, pokladníkem Ing. Karel Poláček. Ustavující schůzi byl předložen návrh na vypracování programu na rok 1972, z něhož byla přijata serie studijních přednášek s tematy: "Jaký druh výchovy v poslední třetině 20. století", "postavení rodného lékaře v kanadském lékařství", "chemická revoluce v současném světě", "možnosti aplikace psychologických výzkumů v průmyslu", "theorie a praxe demokratické vlády v Kanadě", a "současná technologie dálkových komunikací."

ČLENOVÉ SVU

Dr. Velen Fanderlik, člen SVU, který je profesorem Dějin Umění na Selkirk College v Britské Columbii v Kanadě, zabýval se v poslední době studiem podoby Kristovy v uměleckých dílech. Na toto thema přednášel na Notre Dame University v Nelsonu, na jaře 1971, kde jeho přednáška vzbudila značnou pozornost mezi posluchačstvem. Přednášející zdůraznil, že podoba Kristova nemá vlastně žádný reálný podklad, protože není zachován žádný portret z jeho doby. Rozebral pak obrazy a sochy, které jsou výsledkem umělecké tvorby, která se mění podle kultury doby. Mladý, bezvousý kazaťel z prvních století křesťanství se mění později v byzantského vousatého "pantokratora" gotického soudce a později vládného krále. Tutož přednášku opakoval později na schůzi anglikánského duchovenstva v Rosslandu a nyní na společné schůzi katolických farníků celého distriktu v Trailu, B.C.

Ke stému výročí (Britské Columbie (1971) Dr. Fanderlik vydal dvě sbírky šesti linorytů zachycujících staré památky této provincie. První sbírka obsahuje šest pohledů na vesnice a stavby Duchoborců, dnes většinou vymírajících a druhé pohledy na staré stavby z doby "zlatokopců" koncem minulého století. Obě sbírky byly zakoupeny také provinčním archivem a autor je vlastnoručně odevzdal generálnímu guvernerovi Kanady Mr. Mitchenerovi, při návštěvě v Západní Kanadě.

Milan Fryčák, profesor češtiny na New York University, člen SVU, pokračuje v jarním semestru 1972 ve svých přednáškách a kurzech češtiny (gramatiky, výslovnosti a konverzace) a soudobé české literatury. Kurzy uvádí ve svých seznamech jak slavistické oddělení Graduate School of Arts and Science, tak i School of Continuing Education, která má na programu také kurzy arabštiny, čínštiny, dánštiny, finštiny, francouzštiny, němčiny, řečtiny, hebrejštiny, Hindi, italštiny, japonštiny, latiny, norštiny, perštiny, polštiny, portugalštiny, ruštiny, srbochorvatštiny, Swahali, švédštiny, turečtiny a vietnamštiny.

TRAGICKÁ SMRT AKAD. SOCHAŘE PROF. F. V. FOITA

Opožděně se dovídáme o tragické smrti akademického sochaře Františka Vladimíra Foita, který zemřel po těžkém vnitřním zranění, utrpěném při automobilové srážce 31. srpna 1971 na hlavní ulici Ljubljana-Celje v Jugoslávii. Prof. Foit se narodil 2. listopadu 1900 v Táboře. Absolvoval uměleckou akademii v Drážďanech, Paříži a v Praze. Vytvářel sochy, busty, reliéfy a pod. Posledních 24 let žil se svou chotí paní Irenou v Africe, především v Nairobi, kde působil jako vedoucí umě-

leckého oddělení na Kenyatta College. Jeho umělecká činnost se ponejvíce soustředila na studium afrického umění. Kromě pedagogického působení vytvořil akad. sochař Foit v Nairobi řadu uměleckých prací, které zdobí veřejná prostranství, budovy, školy a pod. Největšího úspěchu dosáhla fontána, umístěná před nairobskou univerzitou jako Jajnik Memorial Fountain, která byla reprodukována na kenyjských poštovních známkách. Z ostatních Foitových výtvarných děl nutno zaznamenat tři panelové dveře s africkým ornamentem pro Hilton Hotel, kamenný relief pro pakistánskou leteckou společnost a Churchillovu bustu pro ministerstvo výchovy. Profesor Foit odešel v plné tvůrčí síle a v přípravách na svoji výstavu v Jugoslávii. Byl členem SVU. Jeho náhlého skonu želí jeho choť Irena, které touto cestou vyslovujeme upřímnou soustrast.

Životní jubileum dr. Antonína Hřebíka: V Chicagu se dožil 24. února 70 let poslední řádně zvolený starosta ČOS a přední sokolský pracovník v zahraničí, dr. Antonín Hřebík. Od počátku padesátých let byl redaktorem chicagského "Denního Hlasatele" a v této příkladné práci, jako u všech zahraničních časopisů nedoceněné, důsledně setrval až do svého nedávného odchodu na odpočinek. To slovo "odpočinek" má být ovšem v úvozovkách, protože dr. Hřebík pokračuje ve své sokolské a žurnalistické činnosti dále.

Naši jubilanti. Požehnaného věku 90 let se dožil dne 26. ledna 1972 Dr. Bedřich Heřman, člen SVU. Již v únorových Zprávách SVU jsme upozornili na 80. narozeniny dr. Jaromíla Václava Sládky (dne 24. ledna 1972); v květnu ho "dožene" Leo Koerner ve Vancouveru, 75. let se dožili po př. 75. narozeniny budou oslavovat Jan Novák (27. ledna), prof. Hugo Skála (9. února), arch. Max Geršl (6. března), arch. Václav Kalouš (20. března), a prof.

Vratislav Bušek (14. května). V "třídě" sedmdesátníků máme tyto jubilanty: Jaromíra Žáčková (16. ledna), Jarmila Uhlířová (25. února), Theodore Hlubuček (11. března), Frederick Wolf (22. dubna), Evžen Arday (23. dubna), Marie Rádlová-Jensen (7. května), prof. Václav Mareš (11. května), a Hon. Frank Charvát (30. května). Všem upřímně blahopřejeme.

Dr. Karol František Koch, člen miestnej skupiny SVU v Toronte, obdržal práve čestnú medailu za záchranu židovských obyvateľov na Slovensku v kritických predvojnových a vojnových rokoch. Okrem toho bol, spolu s manželkou Jozefou, pozvaný na tri týždňovú návštevu ako hosť do Izraelu. Manželia Kochovi odcestujú lietadlom 14. februára. Hoci sám pochádza z Náměště nad Oslavou na Morave, pôsobil od roku 1919 ako lekár v Bratislave. Stal sa docentom Komenského univerzity a v roku 1926 profesorom chirurgie. Jeho manželka je povodom zo Senice. Profesor Koch, dnes už 81 ročný, bol väznený pol roka nacistami a po vojne zase komunistami v roznych žalároch a na nútených prácach dokonca aj v Jáchymove. O svojich zkušenosťiach z väzenia prednášal na bankete SVU počas Valného zhromaždenia v roku 1969. O svojich zážitkoch napísal Dr. Koch vyše tri sto stránkový rukopis, ktorý úfame bude skoro prístupný širokej verejnosti. Dr. Koch hovorí krásnou slovenčinou ako aj češtinou a v slovenskej verejnosti je známy ako chirurg a majiteľ sanatoria v Bratislave. Jeho syn pracuje vo výzkume a je zároveň profesorom biochemie na univerzite Banting Institute v Toronte, kde manželia Kochovi nateraz tiež bývajú.

Lubo Králíček, člen SVU, vystavoval své obrazy z New York City "The Man and the City" na výstavě v budově First National City Bank, One Broad-

way, od 24. prosince do 21. ledna 1972. Zúčastnil se také na výstavě Salmagundi Club (47 Fifth Avenue mezi 12. a 13. ulicí) "1972 Annual Water Color and Sculpture Exhibition" (10 ledna do 25. února 1972). New Yorkské televizní stanice channel 5 a channel 11 vysílaly interview s ním v lednu 1972.

Dr. Jiřina S. Polívková, členka SVU, se zúčastnila v květnu 1971 sjezdu sociálních pracovníků v Dallasu, kde přednášela o dětech horníků v americké oblasti Appalachia. Téhož roku byla spoluautorkou knihy vydané Department of Human Resources ve Washingtoně o zdravotním programu ve Washingtonském distriktu "Patients in Programs at Area "C" Community Mental Health Center."

Judith Baar Topinka, členka SVU, Američanka, jejíž prarodiče byli čsl. přistěhovalci, je redaktorkou Life Newspapers v Berwynu, Ill. Nedávno obdržela zvláštní cenu lékařské společnosti státu Illinois "Outstanding Medical Feature Award" za článek o nové chirurgické technice v léčení pacientů se srdeční chorobou v nemocnici Loyola University; plaketa jí bude odevzdána na banketě společnosti v Chicagu dne 6. května. V minulém roce získala "Honorable Mention" Illinois Press Association za serií článků o případech hepatitidy po transfuzích krve.

ŽURNALISTICKÁ SEKCE SVU

Nové časopisy: Frank Švehla (Universum Sokol Publ.), 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861 začal vydávat čtvrtletník pro politiku "Perspektivy socialismu". Redaktorem je Blažej Vilím v Londýně. - Římský český měsíčník "Nový život", který patří mezi nejstarší časopisy exilu, začal vydávat dětskou přílohu "Radar". Její adresa: Via Concordia 1, 00183 Roma, Itálie.

Úspěch bývalého novináře: Bývalý redaktor clevelandského deníku "Nový Svět", **Václav Hyvnar**, byl jmenován vedoucím oddělení pro kulturní a sociální záležitosti národnostních skupin v městské správě velkoměsta Clevelandu. S nynějším starostou města, Ralphem J. Perkem, který je českého původu, Hyvnar spolupracoval po léta v clevelandské městské samosprávě a stal se tak odborníkem v tomto oboru.

Disertační práce o 'Literárních novinách': "The Foreign Area Fellowship Program" udělil stipendium Rudolfu V. Peřinovi k práci na doktorském disertačním díle: "Intelektuálové a politická změna v Československu: Historie 'Literárních novin' a jejich okruhu." Peřina připravuje tuto práci na Columbijské universitě v New Yorku.

Kanadská rozhlasová síť CBC vysílala v lednu dramatické dokumentární pásmo "A Cycle of Revenge", k němuž jako předloha sloužila kniha Jaroslava Brodského "Řešení Gama" . . . Spolupracovníci redakce listu "Naše hlasy" v Torontu v čele s vydavatelem Mílo Komínkem jsou autory barevného polyekranového celovečerního filmu "Dva světy" s aktuálním politicko-kulturním československým námětem. Tento český zvukový film se nyní "dabuje" v angličtině, španělštině a němčině. Informace o možnosti promítnání filmu kdekoliv lze dostat na adrese: Naše hlasy, Film Production, 77 Florence Street, Toronto 3, Ontario, Canada.

ZÁZNAMY

JOSEF MACEK 1887-1972

Profesor Josef Macek, učitel' národního hospodárstva na Vysoké škole Obchodnej v Prahe a na Pittsburghské univerzite, zomrel 24. februára 1972 vo West Vancouveru, Britská Columbia, Kanada. Prof. Macek by sa

bol dožil 13. septembra tohoto roku 85 rokov svojho života. Známy v Československu, ako aj v ostatnom svete, Dr. Macek bol autorom pol tucta kníh v Československu a dvoch kníh (Basic Economics a Impact of Marxism) v Spojených štátoch. Bol poslancom sociálne- demokratickej strany jedenásť rokov a ako skvelý rečník bol vyhl'adávaný tak v Československu ako aj v exile.

Oprava k článku "Noví golemové" (Zprávy SVU, leden 1972, str. 7): V článku R. Š. "Noví golemové" se vyskytla tato věta: "Rabín ho prý mohl oživit tím, že mu vložil pod jazyk šem, jakýsi tajemný nápis z talmundu." K tomu nám píše rabín dr. Hugo Stránský, člen SVU:

Hebrejské slovo "šem" je podstatným jménem a znamená v překladu "jméno". Jelikož zbožní židé nepoužívají v denní řeči a v písně Jména Božího, nahrazují je slovem "šem". Tento "šem", který byl vložen golemovi pod jazyk, byl nápis tetragramatonu, tedy Božího Jména v hebrejštině, které věda transliteruje značkou JHWH.

Golemův "šem" nebyl tedy "jakýsi nápis z talmudu".

Časopis Religion and Society (Stillwater Minnesota a New York City) uveřejnil ve svém srpnovém čísle 1971 referát Edwarda E. Erisona o jeho cestě do Československa v roce 1969 "Death in Czechoslovakia", s anglickými překlady básní Jana Zajíce "To Jan Palach", "Souvenir", "Words for the Writers' Conference in 1967", "The Last One", "Hopelessness", "Experience", "Time", "The Park", "Railroad Station", "Public Opinion", "To All", "Fear", "Autumn Confession", "Restaurant", "The Rose", a "Why Should I Suffer". Básně přeložil z češtiny prof. John Raede z Westmont College.

Dvě nové knihy o ČSSR: Nakladatelství Random House v New Yorku vydalo anglický překlad knihy Dušana Hamšíka "Spisovatelé proti vládcům"

(Writers Against Rulers). Hamšík, bývalý šéfredaktor "Literárních novin", píše o boji českých spisovatelů a žurnalistů s censurou režimu A. Novotného a o okolnostech, které vedly k výbušnému sjezdu Čs. svazu spisovatelů v létě 1967. - Praegerovo nakladatelství v New Yorku vydalo studii **Barbary Wolfe Jancarové**, ředitelky organizace "International Science Exchange" a profesorky na Skidmore College, "Czechoslovakia and the Absolute Monopoly of Power - A study of Political Power in a Communist System," 225 str., \$12.50. Prof. Jančarová přednášela na 4. sjezdu SVU ve Washingtoně o svých zážitcích v Bratislavě během invaze.

Články o Komenském. Laskavostí Dr. Zdenky Fischmannové, členky výboru SVU, jsme obdrželi dva články o J. A. Komenském: V panamském časopisu "Tierra y dos mares" č. 53 (listopadu-prosinec 1970) vyšel článek dr. Fischmannové "El legado tricentenario de Comenius", a dne 26. prosince 1971 vyšel v časopisu "The Living Church" článek Rev. Dr. Enrica S. Molnara, člena SVU, "The Legacy of Comenius". SVU zatím připravuje vydání sjezdových přednášek a článků o JAK z října a listopadu 1970; redakci svazku byl pověřen prof. Vratislav Bušek.

Soupis pramenů a literatury o husitském a českobratrském hnutí (od Husa ke Komenskému) je připravován péčí prof. J. K. Zemana, autora knihy "The Anabaptists and the Czech Brethren in Moravia" (The Hague: Mouton, 1969, 408 str., \$20.00). Tato vědecká bibliografická příručka bude určena především americkým studentům a historikům, a bude obsahovat také podrobné informace o amerických a kanadských knihovnách, v nichž jsou uloženy české a slovenské reformační tisky, rukopisy a mikrofilmy pramenů. Je důležité, aby soupis byl co nejúplnější. Prosíme členy, aby sdělili bližší informace o husitské a českobratrské literatuře v amerických a kanadských

veřejných a soukromých knihovnách na adresu: Dr. J. K. Zeman, Acadia University, Wolfville, Nová Scotia, Canada.

“Kluk nebo holka” je název nové operety obľíbeného českého komika Jára Kohouta (hudbu složil Gustav Bock), ktorá bola provedena ve dnoch 6. a 13. února 1972 v Českém domově v Astorii, N. Y. s takovým úspěchem, že bude ještě jednou opakována dne 12. března. V souboru účinkují členové SVU Jára Kohout, Alice Lexová, Ladislav Novák a Robert Horák, jakož i V. Korec, Věra Bocková, Marie Kociánová a Gabriela Lehmová.

New Yorkské komorní sdružení “The Hammar skjöld Players” spolu s varhaníkem Husova kostela v New Yorku Edmundem LeRoyem a českou harfenistkou Dagmar Platilovou uspořádali v neděli, dne 27. února 1972, v Husově kostele v New Yorku odpolední koncert komorní hudby věnovaný téměř výhradně skladbám českých skladatelů. Provedeny byly (a to vynikajícím způsobem) dvě kantony pro 4 dechové nástroje a varhany polského skladatele Jarzelského (17. století), varhanní skladby Zdenka Fibicha a soudobého českého skladatele Bedřicha Janáčka (žijícího ve Švédsku), a skladby pro harfu Jana Ladislava Dusíka, Františka Růžičky a Bedřicha Smetany (Trnečkova úprava Vltavy pro harfu). V sobotu, dne 26. února 1972 zahrálo stejné komorní sdružení s velikým úspěchem celovečerní program komorních skladeb německého skladatele Paula Hindemitha v Studio Club v New Yorku, včetně velmi náročné “koncertní hudby” z r. 1930 pro klavír, dvě harfy a 13 dechových nástrojů.

AMERICKÁ POMOC ČESKOSLOVENSKU

Kniha o krajanoch v Amerike: Panorama

Bývalo zvykom, ktorý tradične so-
trváva u mnohých ľudí dodnes, pova-

žovať emigrantov za “suchú” či “ztra-
tenú ratolesť” národa. V prípade Čechov
a Slovákov, dvoch národov sjednotene-
ného politického celku, je situácia vy-
st'ahovalcov považovaná za vážnejšiu
preto, lebo sme malé národy a pre
malý národ ztratit' päťtinu, ako je to-
mu v prípade Čechov, alebo až tretinu,
ako je tomu v prípade Slovákov,
ba dokonca až jednu polovicu, ako je
tomu v prípade Podkarpatských Ru-
sov, je iste záležitosť, nad ktorou je
treba sa pozastaviť. Angličania, ako aj
Nemci, a iné veľké národy, považovali
vyst'ahovalcov za most do nových
oblastí sveta, v ktorých je možno zís-
kať hospodárske a iné vyhody pre
svoje národy doma. Hoci Česi a Slová-
ci túžili vždy po svetovosti, odchád-
zali zo svojich domovov nie vždy do-
brovoľne, ale ako vyhnanci, bez mož-
nosti vrátiť sa do vlasti. Našli sa me-
zi nimi pravda mnohí, ktorí zostali
verní národnému a najmä kultúrnemu
dedičstvu svojich otcov.

Takýto pocit vernosti k národnej
kultúre predkov vyvolá v čitateľovi
kniha Panoráma, vydána Českosloven-
skou národnou radou v Amerike, s
podtitulkom “Historický prehľad čin-
nosti Čechov a Slovákov v Amerike”.
Na 328 stránkach tejto knihy najdeme
nasledovné kapitoly (po úvode re-
dakčného kruhu):

1. Československí prist'ahovalci do
Ameriky (Dr. George J. Švejda)
2. Štatistika Čechov a Slovákov v
Spojených štátoch (Dr. Vratislav Bu-
šek)
3. Moravskí bratia v Amerike (Dr.
Andrej P. Slabej)
4. Česi a Slováci v New Yorku (Dr.
Vratislav Bušek a Rev. Ján Shintay)
5. Česi v Chicagu (Dr. Josef Čada)
6. Česi v Texase (Jos. Malík)
7. Česi v Iowe
8. Česi a Slováci v Minnesote (Esther
Jeřábek)
9. Českí pionieri v Minnesote (Osada
Hopkins)
10. Česi a Slováci v Michigan (Anto-
nín Beneš)

11. Tribut Oklahome a tamojším českým pionierom (Hermína Raľbštejnek)
12. 110 rokov českej a slovenskej tlače v Spojených štátoch (V. N. Duben)

13. Soznam českých a slovenských časopisov, September 1969.

14. Slovenské časopisectvo v Amerike (Dr. Andrej P. Slabey)

15. Sto rokov českej poezie v Amerike (Jos. Martínek)

16. Sto rokov českého slobodomyselného hnutia v Chicagu

17. Sto rokov českého robotníckeho hnutia v Amerike (Jos. Martínek)

18. Ako pomáhali Američania Československu (Dr. V. E. Andic)

19. Organizácie: Americká pomoc Československu; Americký Fond pre pomoc československým uprchlíkom; Československá národná rada v Amerike; Americká Obec Sokolská; Slovenská Telocvičná Jednota Sokol (Karol Bednár)

20. Iné krajanské organizácie.

21. Životopisy.

Uvádžame obsah knihy v tejto forme, aby čitateľ mal prehľad o jej obsahu a aby si uvedomil, že táto kniha bude vyňadávaným prameňom práve pre jej encyklopedický ráz. Knihu zostavil a značnú časť materiálu zpracoval redakčný kruh, avšak mnoho práce spočívalo na bedrách Vlasty Vrázovej. Napriek nadľudským obetavým snahám kniha je neúplná. Kým niektoré životopisy sú uvádzané obsírne, Pelikánovci, otec a syn, by si boli zaslúžili obsírnejšieho zhodnotenia: podobne Mamateyovci, otec Albert Mamatey a syn Viktor Mamatey. Chybajú state o Štefanovi Osuskom, o Jozefovi Lettrichovi a o činnosti iných zaslúžilých pracovníkov. V článku Češi a Slováci v New Yorku je nesprávne implikované, že Hugo Haas písal, produkoval a riadil film "Bus Stop", aj keď je pravdou, že produkoval a riadil iné filmy (strana 28). Takáto chyba zbytočne uvádzá v pochybnosť či sú iné údaje v knihe verohodné. Autori iste mysleli na iné Haasove filmy. Film

"Bus Stop" vyrobil Buddy Adler a dej zpravocel pre hru William Inge.

Kniha obsahuje mnoho zaujímavých informácií, často neznámých a malo by byť našou snahou žiadať mestské knižnice, aby si túto knihu (v anglickej reči) zadovážili. Knihu by si mali opatriť na príklad aj naši noví exulanti, ktorí sú medzi námi len pár rokov.

Panorama je jedinečný dokument z dejin krajanskej Ameriky najmä preto, že historické faktá sa ľažko sbierajú, ale aj preto, že v dnešnom Československu podceňuje. Kniha (v peknej úprave Cicero-Berwin Press) objasňuje prínos Američanov českého a slovenského pôvodu za utvorenie a obnovenie Československej republiky v dvoch svetových vojnách.

VEA

Č. S. A.

**(ČESKOSLOVENSKE SPOLKY
V AMERICE)**

slavici letošního roku 118 let své činnosti jako nejstarší bratrská a sesterská podpůrná jednota v U.S.A., nabízí vám jedno z nejlepších a nespolehlivějších životních pojištění pro jednotlivce i celé rodiny.

Rovněž poskytujeme pojištění nemocenské a nemocniční.

Č. S. A.

2138 South 61st Court, Cicero,
Illinois 60650

Telefony 652-6360 242-2224
Area Code 312